

14

51^e Jaargang
Dinsdag 26 juli 2016

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie Ambtelijke praktijk
Kerkelijk actueel

Voor de jeugd Sprekend verleden

Nieuw leven voor Israël.

*“Toen zeide Hij tot mij: Mensenkind, deze beenderen zijn het ganse huis Israëls...”
(Ezechiël 37: 11 tot 14).*

Het visioen van de dorre doodsbeenderen die tot leven worden gewekt, is ons welbekend. Ezechiël, de profeet in ballingschap, wordt in de geest gevoerd naar een vallei die vol beenderen is. We kunnen denken aan het dal van Megiddo, waar in oude tijden eeuwen achtereen strijd gevoerd werd tussen de legers van de wereldmachten die elkaar daar ontmoetten. De lichamen van de verslagen soldaten bleven liggen, na verloop van tijd als afgekloven en gebleekte beenderen. Zeer dor...

Zulke knekels en karkassen worden aan Ezechiël getoond. Zullen deze levend worden? Wat een vraag! “Heere Heere, Gij weet het” aldus de profeet. En ze worden levend. Maar niet dan nadat Gods Geest in beweging komt. In eerste instantie gebeurt er wel het wonder van herstel van de lichamen. Maar - er is geen geest in hen. Totdat de Heere Zijn Geest geeft. “Toen kwam de Geest in hen en ze stonden op hun voeten...”

Dit visioen is een kostelijk getuigenis van het levendmakende werk van de Heilige Geest in het bestaan van dode zondaren. Het evangelie van het wonder van de wedergeboorte. “Doden zullen horen... En ze zullen leven...” Die God leeft nog!

Toch mogen we niet voorbijgaan aan de woorden die Ezechiël als eerste verklaring van dit visioen van de Heere ontvangt. Op wie wijzen die beenderen? Op het huis van Israël, in ballingschap gevoerd als straf op hun afval van de levende God. Het kon niet uitblijven. Nu is er de klacht van het volk: “Onze verwachting is verloren. Wij zijn afgesneden.” Maar de Heere gedenkt in de toorn aan ontferming. Hij maakt een nieuw begin met het volk. Dat stelt Hij in het vooruitzicht onder meer door middel van dit profetische vergezicht.

De belofte is tweërlei. De Heere zal hun graven openen. Het volk zal weer teruggebracht worden naar het land der belofte. “Ik zal u in uw land zetten!” Er zal een nationaal herstel zijn. Maar er is meer. “Ik zal Mijn Geest in u geven, en gij zult leven. En gij zult weten dat Ik, de Heere, dit gesproken en gedaan heb.”

Die eerste belofte, is die ook vervuld? Jazeker. Na 70 jaren van ballingschap mocht het volk van koning Kores terugkeren. Het is een gebeuren dat zich in later eeuwen herhaald heeft. In het jaar 70 na Christus kwam het volk opnieuw in de diaspora, de verstrooiing, terecht. Maar opnieuw is gebleken: God heeft Zijn volk niet vergeten. Sinds enkele tientallen jaren bewoont het volk weer het land Israël. En zelfs heeft het joodse volk sinds 1948 zijn nationale identiteit terug ontvangen. De belofte van dit aangrijpende visioen blijkt nog steeds te gelden. God heeft Zijn volk, de beminden om der vaderen wil, niet versto-

ten. De 19e-eeuwse Joodse christen Isaac da Costa mocht het al geloven, toen er nog niets van te zien was: “Het schijnt mij op dit ogenblik toe dat Israël naar zijn land zal terugkeren, echter onbekeerd. (...) Eerst dus: beroering der beenderen. Dan: hereniging van de delen. Dan: zenuwen, aderen en vlees. Maar de Geest is er dan nog niet. Christus is hier de Geest. Israël kan niet leven, niet echt leven, zonder die Geest, zonder Christus.”

Is hiermee alles gezegd? Nee, Ezechiël mocht nog een tweede belofte verkondigen. “Ik zal Mijn Geest in u geven, en gij zult leven.” Op grond van deze en andere woorden uit de Schrift mogen we geloven dat er nog een geestelijke toekomst is voor het volk van Israël. Als de Heere nu die ene belofte heeft vervuld, de terugkeer van het volk naar het eigen land, zou Hij dan die andere belofte onvervuld laten? Het is een genadige toezegging die nog veel rijker en heerlijker is. De Heere heeft er Zijn eigen grote Naam aan verbonden. Heere is Zijn Naam. Het is de Naam die alles te maken heeft met de vastheid en betrouwbaarheid van Zijn verbond. Zal Hij het zeggen en niet doen? Zal Hij het spreken en niet bestendig maken?

Onwillekeurig denken we aan het perspectief dat Paulus in zijn Romeinenbrief verwoordt. “Alzo zal geheel Israël zalig worden!” Waar wijst dat “alzo” op? Op de weg waarin Hij ieder van de Zijnen tot de zaligheid leidt, door het bloed van Sions betalende Borg en door de zaligmakende kennis van Hem. “De Verlosser zal uit Sion komen en zal de goddeloosheden afwenden van Jakob.” In de verwoording van dit wonder lijkt de apostel te verwijzen naar Ezechiëls vallei-visioen: “Want indien hun verwerping de verzoening is van de wereld, wat zal hun aanneming zijn, anders dan het leven uit de doden!” [Rom. 11].

Ligt hierin een boodschap voor u en mij? Onmiskkenbaar. Als de apostel de heilrijke toekomst van het oude volk aan de Romeinen ontvouwt, voegt hij eraan toe: “Als God de natuurlijke takken niet gespaard heeft, zal Hij dan mogelijk u wel sparen? Daarom: wees niet hoog-gevoelende, maar vrees!” Er is geen reden dat wij ons verheffen. Er is ook geen reden om lichtvaardig over de deugden van Gods gerechtigheid en heiligheid te denken. De Heere ontzag Zijn eigen verbondsvolk niet. “Zo mijn kinderen ooit Mijn zuivere wet verlaten (...), dan mogen zij gewis voor Mijne straffen beven.” Zo was het toen. Zo is het nu. Er is maar één weg tot het nieuwe leven. Voor Israël en voor heidenen, zoals wij zijn. Door het Goddelijke “Ik zal!” Om Christus’ wil. Val deze God te voet.

J.M.J. Kieviet

God was in Auschwitz

Genesis 39:20

En Jozefs heer nam hem, en leverde hem in het gevangenhuis, ter plaatse, waar des konings gevangenen gevangen waren; also was hij daar in het gevangenhuis.

In deze wereld gebeuren er vreselijke dingen. Allerlei namen en getallen spreken tot onze verbeelding. Auschwitz, Vietnam, Srebrenica, 11 september 2001, MH-17, Syrië, Parijs, Nice. En steeds weer vraag je je af: als bepaalde mensen hun verantwoordelijkheden hadden genomen, dan had dit toch niet hoeven te gebeuren? Die vraag krijgt helemaal iets wrangs als het om God gaat. Immers, als er één voor ons gevoel iets kan doen aan ellende en verdriet, dan is Hij het toch? Sinds de Tweede Wereldoorlog is deze moeite samengebald in deze vraag: waar was God in Auschwitz? Had Hij dat niet kunnen voorkomen? Ook Jozef heeft met dit soort vragen geworsteld.

Jozef heeft in de gevangenis erg geleden. We lezen in psalm 105:18 *'Men drukte zijn voeten in den stok; zijn persoon kwam in de ijzers'*. Wat een vragen zullen er bij Jozef zijn opgekomen, vanwege de onbegrepen wegen die hij moest gaan. Dat laat vers 19 zien: *'Tot den tijd toe, dat Zijn woord kwam, heeft hem de rede des HEEREN doorlouterd'*. Jozef werd in de gevangenis gelouterd. Dat is een woord wat ook gebruikt wordt voor het zuiveren van zilver. Ruw zilvererts wordt in een ketel gedaan en dan stookt de zilversmid het vuur onder die ketel hoog op. En dat zilvererts gaat dan borrelen en bruisen. Het vuil komt bovendien en dat wordt er door de smid van afgeschept, net zolang tot er zuiver zilver overblijft.

En zo zal het in het hart van Jozef ook gebruikt hebben. *'Had toch toegegeven aan die vrouw. Dan was je een rijk en gelukkig man geweest'*. En satan zal daar een schepje bovenop gedaan hebben. Want het is zijn gewoonte om mensen te plagen die het toch al moeilijk hebben. *'Waar heeft je Godsvrees je nu gebracht? Is dat je loon?'* Ook Asaf heeft ermee geworsteld in psalm 73: *'Ziet, dezen zijn goddeloos; nochtans hebben zij rust in de wereld. En mijn bestraffing is er alle morgens'*. En dan komt de vraag ook bij Gods kinderen op: *'Waar is God, op Wien ge bouwdet?'*

Misschien loop jij ook wel met dit soort vragen. Vanwege de moeiten in je eigen leven. Of vanwege alle ellende die je in de wereld ziet. Waarom laat God dat allemaal toe? Waarom doet Hij niets? Waar is God eigenlijk? Deze vragen komen vaak naar boven als we met ellende en verdriet in aanraking komen. En er zijn maar al teveel mensen die niet meer kunnen geloven dat er een God is Die almachtig en goed is. Want waarom gebeurt al die ellende dan?

Laten we met deze vragen ook eens naar Gethsémané gaan, en naar Golgotha. Waar was God toen de Heere Jezus gearresteerd werd? Waar was God toen Jezus aan het kruis hing? Heb jij daar je vragen ook weleens gesteld? Want op die plaatsen schrijven deze vragen het meest. En kun jij daar ook het antwoord op geven? *'Dit is al geschied, helaas, om mijne zonden...'*

En laten we ook niet vergeten, jonge mensen, dat het niet God was Die de Joden heeft vergast, maar de Nazi's. Niet God heeft de Twin Towers aangevallen, maar de terroristen. Bovendien is het maar de vraag of God echt niet aanwezig was in Auschwitz. Ds. J. Overduin, overlevende van concentratiekamp Dachau, schreef een boek met als titel: *'Hel en hemel in Dachau'*. De gruwelen die daar gebeurden, maakten dat kamp tot een hel. Maar als de Heere door Zijn Woord en Geest overkwam en hem met geloof versterkte, dan was Dachau voor hem even de hemel op aarde. En een Joodse overlevende schrijft dat hij Gods aanwezigheid zag in de troost die gevangenen elkaar boden. Of die een stukje brood met elkaar deelden. God was aanwezig toen de geallieerden de gevangenen bevrijdden. Enzovoorts.

Dat zien we ook bij Jozef. In het vers 21 lezen we opnieuw: *'Doch de HEERE was met Jozef'*. En dat werd mede zichtbaar in de manier hoe de gevangenisdirecteur hem behandelde. Maar vooral mocht Jozef het ervaren wat later een psalmdichter zou schrijven: *'Want God was aan mijn zij, Hij ondersteemde mij, in het leed dat mij genaakte'*.

Jonge mensen, die God leeft nog! Ook vandaag worden mensen door lijden gelouterd. En als je het moeilijk hebt, vergeet één ding dan niet. *'Roep Mij aan in de dag der benauwdheid en Ik zal er u uithelpen'*. Juist in het donker oefent God Zijn kinderen. En dan maakt de Heere het zo goed dat ze soms zingen: *'k Zal Zijn lof, zelfs in den nacht, Zingen daar ik Hem verwacht, En mijn hart, wat mij moog' treffen, Tot den God mijns levens heffen'*.

M.A. Kempeneers
www.bewaarhetpand.nl

Volharden in.

Horen, zien en lezen zijn bekende werkwoorden. We zijn erbij betrokken. Het is een zegen van de Heere als we er toe kunnen komen. Nu is er nog een werkelijkheid waar we niet buiten staan en dat is leren. Terecht is van het leren gezegd: het is een leerschool of het leven is lessen leren. Leren op verschillende manieren. Niemand kan zich ervan uitsluiten. Wie het doet en eigenzinnig met zelfbewustheid zijn weg gaat of wil gaan, doet zich tekort en is van geen betekenis voor de naaste en zeker niet voor het Koninkrijk Gods.

Nu beslaat leren, afleren en aanleren, niet slechts een bepaalde levensperiode. Het is in geen enkel opzicht gelijk aan een school of studietijd. Leren kent geen einde. Wie nu het nut en de zin ervan inziet, blijft er voor open staan. Al heeft men diploma's in de zak, graden in bezit of een bepaalde functie. Wat kan er niet geleerd worden in de omgang met mensen. Eenvoudige burgers, gemeenteleden, kunnen van dienst zijn. Bedeeld met kennis, levenswijsheid, levenservaring. Ook kunnen levenshouding en raadgevingen uit het leven, in het heden spreken en hun dienst doen. Wie raad, advies of onderwijs nodig heeft, en dat niet om na te doen, maar om te verwerken, kan horen of lezen. En dit in de allereerste plaats. Luisteren naar de Heere. Horen naar wat Hij heeft vastgelegd in Zijn Woord. We hebben een sprekende God. Een sprekende drie-enige God. Met nadruk staat in Zijn Woord: also zegt de Heere. Er staat geschreven. Vermanend, maar ook vol liefde. Luister. Gehoorzaam. In het Woord van de Heere komen we wat lessen tegen. Heilzaam. Leerzaam. Bewarend bij en bewarend voor. Troostend. Sterkend. Het zijn lessen waaraan niet getornd

Het Apostolicum (9)

mag worden. Het zijn lessen die vastliggen in de grondwet van het Koninkrijk der hemelen. Het tornen aan is onze tijd niet vreemd. Zo ook het sleutelen aan grondwaarheden. Zeker, het wordt gehoord en gelezen door de jaren heen, maar het dringt al meer door onder gereformeerde belijders. Op theologisch en ethisch terrein is het merkbaar. Het duikt op in kerken van gereformeerde signatuur. De Schrift is op de helling en naar de Wet van de Sinai wordt gekeken. Zijn geboden van het verleden nog zo in het heden? In het Nieuwe Testament straalt toch uit de liefde. Liefde is de vervulling van de Wet. Er moet ruimte gegeven worden, bijzonder vandaag wanneer er liefde en geloof zijn. Wij kunnen aan het loflied op de liefde niet voorbijgaan en wat er met overtuiging staat, 1 Cor. 13. De liefde bedekt alle dingen en laten we elkaar vinden en vasthouden bij het kruis en zo met elkaar omgaan met een eigen verantwoording. Nu wordt ook het woord verontrusting gehoord. Zelfs regelmatig. Waarop gedoeld wordt, mag niet aan voorbijgegaan worden. Maar waar blijft het woord toerusting. In het kerkelijk leven mag dit zeker niet ontbreken. De Heilige Schrift geeft spiegelbeeld voor het kerkelijk leven. Handelingen 2 is niet alleen een herdenkingsgebeuren. Zo een keer in een jaar. Zou dit niet meewerken aan de geestelijke verarming in het geestelijk leven? De eerste levenstrek van de Pinkstergemeente werkt de Heilige Geest nog. En zij waren volhardende in de leer der apostelen (Hand. 2:42). Volharden. Het is een mooi woord. Het spreekt van hartelijke activiteit. Spontaniteit. Het wijst op gerichtheid. Vasthouden aan. Standvastig blijven. Het jagen naar. Jezus verbindt er de belofte aan. Wie volharden zal tot het einde, die zal zalig worden. Opvallend is dat we in Handelingen 1 hetzelfde woord 'volharden' tegen komen. Men was zo bijeen in gebeden en smeking. Uitzierend naar de vervulling van Vaders belofte was men werkzaam met het beloofde Woord, om het Woord, naar het Woord. Men kon er niet buiten. Zo was het ook bij de Pinkstergemeente. Laten we aan wat van de

gemeente beschreven staat niet voorbij zien, maar het zij ons eigen. Ons leven. Volharden in de leer van de apostelen. De leer staat voorop. En bleef voorop staan. Wat men hoorde werd als leer aanvaard. Laat er niet tegen dit woord geageerd worden. Want vandaag staat het woord niet hoog genoteerd. De levenshouding staat nu primair in het zijn in de wereld. In de Schrift lezen we: de Heilige Geest opent hart en oog voor de leer. Al in het Oude Testament. In Hand. 2 wordt genoemd het ontvanke-lijk zijn voor de leer van de apostelen, dat is leer van de gezondenen. De apostelen waren de gezondenen. Zij hadden niets anders te doen dan na te spreken, door te geven wat hun was voorgezegd. Zij waren ambassadeurs van Christus' leer. Als door Jezus gevolmachtigde vertegenwoordigers waren ze werkzaam. In een ruim arbeidsveld. Zendingsveld. Lukas 24:47. De apostel Petrus was met het leven uit en door de Schriften en zo ook met de leer van Christus begonnen. Getrouw werd het daarna door de anderen voortgezet. Het volharden in de leer was hun eigen. Hun leven, hun lust. Zij wilden er voor lijden en sterven. Werkelijkheid was voor allen 1 Cor. 15:58. Van hun levensvuur en levensijver sloeg iets over bij de gemeente. Zo de priester, zo het volk. De volle ambtelijke bediening van Christus deed veel voor hart en leven. Voor leven en sterven. Het horen, lezen, nam niet af, maar het bleef. Gezegend is de gemeente waar is het volharden in het horen, het leren, het kennen en het belijden.

M.C. Tanis

Alleenlijk wandelt waardiglijk het Evangelie van Christus.

Filippenzen 1:27a

Het woordje ‘alleenlijk’ onderstreept de woorden van Paulus. Gods kinderen zijn door de werking van de Heilige Geest aan Christus onderworpen. Christus maakt dat ze in Zijn wegen wandelen en Zijn wetten gehoorzamen. Gods kinderen mogen niet wandelen als heidenen. Zij dienen te wandelen zoals God het wil. Jezus is immers gegeven tot een Licht der heidenen. Gods kinderen moeten de Heere bedoelen in al hun doen en laten. Zij zijn het eigendom van Christus. Alles dient tot eer van God te zijn. Het gaat erom de Heere niet alleen uiterlijk te dienen, maar met het hart. Gods kinderen zijn bang om te zondigen. Er is onderwerping aan Gods wil. Het Evangelie leert ons dat al het goed van de wereld niets is. De Heere is het deel van Gods kinderen, daarom mogen zij op Hem hopen. Door het geloof gehoorzamen zij aan de bevelen van God. De Heere gebruikt engelen en raven om Zijn kinderen bij te staan. Gods kinderen mogen hun weg op de Heere wentelen en Hij zal het maken. De Heilige Geest leidt hun leven. David bad daarom: Uw goede Geest geleide mij in een effen land. Wie door de Geest leeft, wandelt door de Geest. In het geloof is er de beleving van de afhankelijkheid van de Heere. In Gods kind is geen kracht. De Heere geef kracht. Als een kind van God iemand ziet zondigen zegt hij: “Och Heere! ’t Is Uw goedheid en Uw bewaring, dat ik niet hetzelfde kwaad doe.” Bijna alle mensen leven voor zichzelf. Zij leven niet zoals God het wil. Bij de meeste christenen heerst eigenliefde. Velen vinden het genoeg dat zij niet meer streven naar eer, aanzien en rijkdom. Zij dienen de Heere om in de hemel te komen. Dat is God dienen om jezelf te dienen. Ware christenen vinden hun zaligheid in het verheerlijken van God en in het doen van Zijn wil, zij vrezen God in hun hart. Is er verloochening van uw eigen wil? Het gebed is een middel tot verloochening van de eigen wil. Weinigen leven als gasten en vreemdelingen op aarde. Weinigen beleven hier geen blijvende stad te hebben, weinigen zoeken de toekomstige stad. Nederland is door de leer van het Evangelie geen wonder op aarde. Velen willen wel vergeving van zonden ontvangen, maar zij willen niet leven naar de wil van God. De zaligheid en de heiligmaking mogen niet van elkaar losgemaakt worden. Uitwendige kennis van het Woord van God, het volgen van catechisatie, het doen van belijdenis, maakt niet tot ware christenen. Het gaat niet om letterkennis, maar om kennis in het hart. Een net burgerlijk leven is niet voldoende. Hoeren en tollenaars zullen zulken voorgaan in het Koninkrijk der hemelen. “Veel gemakkelijker is het een hoer en tollenaar, grote zondaren te bekeren, dan zulke burgerlijke mensen.” Het

gaat erom God te dienen, zich aan Hem over te geven in heel de handel en wandel. “Een ander meent, hij dient God, als hij maar naar de kerk gaat, wat onthoudt, leeft en bidt. Al die dingen zijn goed, en moesten dienen om inwendig veranderd te worden, en toe te nemen in de kennis van onze Heere Jezus Christus, en de leer van onze Zaligmaker te versieren door een godzalige wandel. Maar men heeft lust en rust op een sleurdienst, in plaats van God te dienen in Geest en in waarheid, want Hij heeft lust tot waarheid in het binnenste, Ps. 51:8.” Als zulken geslagen worden, voelen zij geen pijn. “Christenen, waarom zouden wij God niet verheerlijken! Die ons daartoe Zijn Evangelie geeft, om Zijn heerlijk beeld gelijkvormig te worden; wij zijn immers gesteld tot heerlijkheid van God, Die zegt: Dit volk heb ik Mij geformeerd, zij zullen Mijn lof vertellen. Nergens in kunnen wij Hem verheerlijken, dan in zo heilig te leven voor Hem. Dit heeft Jezus teweeggebracht, Hij heeft onze zonden op ’t hout gedragen, opdat wij door Hem onberispelijk zouden zijn in de liefde. Het is uw zaligheid, te wandelen in verloochening van uzelf, in verachting van alle schepselen, ter eer van uw grote Schepper, en onvermoeide Weldoener, Die ons roept tot heerlijkheid en deugd.” Wij dienen waardiglijk het Evangelie van Christus te wandelen. Uiterlijke godsdienstigheid en een dood geloof zullen niet baten. Indien wij niet wandelen zoals God dat eist, hoe zullen wij dan onze naaste bekeren? Een leven tot eer van God dient ook om de Joden tot jaloersheid te verwekken. Het haten van één zonde zou meer waard moeten zijn dan het verdienen van veel geld. Wat baat het de gehele wereld te gewinnen en schade aan de ziel te lijden? “Ontwaakt dan, o lau, zorgeloos en vervallen christendom.” Velen weten niet dat zij ellendig, arm, naakt en blind zijn. “Zucht om de genade des Geestes, Die ons doet zien hoe wij van dat geestelijk licht in onze ziel zijn vervreemd en leert kopen van Jezus’ ogenzalf, om te zien; en beproefd goud en witte klederen om onze naaktheid te bedekken.” “Wij moeten onze ogen naar boven slaan om geestelijk licht en leven.” Er moet gezocht worden tot God om licht in onze ziel. Hoor en lees ijverig Gods Woord, in de gemeente en persoonlijk. Overleg het Woord van God en bewaar het in uw hart. Bid om verlichte ogen des verstands. Spreek veel met elkaar over Gods Woord. Vertel wat de Heere aan u gedaan heeft. Verheerlijk God vanwege de genade die Hij aan anderen heeft gegeven.

A. van Heteren

UW VOOR- GANGERS

In deze vakantietijd ditmaal een luchtige bijdrage, namelijk een herinnering aan een van onze overleden predikanten, Ds. D. Driessen. Ik was een zondag in 's 's-Gravenzande en kreeg het gedenkboek mee. De gemeente bestond recent honderd jaar. Ds. Driessen was daar de eerste predikant. In die gemeente stond ook mijn vader enkele jaren en dus interesseerde het mij des te meer.

Mij kwam in dit verband ook het artikel onder ogen, dat br. den Breems uit Vlaardingen schreef in het blad "Oude Paden". Hij noemt Ds. Driessen een vaderlijk predikant. Voordat hij predikant was, stond hij op de markt om kippen te verkopen. Dat maak ik tenminste op uit de bijnaam die men hem gaf: de kippendomee. Hij was dus al dominee aler hij ooit de kansel had beklommen. Er wordt bij verteld dat veel kippen onverkocht bleven. Aanvankelijk zag hij het nut van een theologische studie niet in, maar dat veranderde later. Zo kwam hij als gewezen oefenaar toch studeren aan de Theologische School.

Zijn eerste gemeente werd 's-Gravenzande, een dorp in het Westland, gelegen tussen Rotterdam en den Haag. Westlanders hebben van beide steden iets in zich. Rotterdammers en Hagenaars zijn vriendelijke en gezellige mensen. Dat kenmerkt ook de Westlanders. Hij werd er beroepen door een gemeente, die niet veel meer dan vijftig mensen telde. Dat kon in die dagen. Nu zou dat onmogelijk zijn. Traktementen werden nog niet op deputatenniveau vastgesteld en een gemeente voorzag haar dienaar soms ook met allerlei naturalia. In een tuindersgemeente als 's-Gravenzande was allerlei steun in natura rijkelijk voor handen. Ik herinner me dat mijn vader ook ooit een beroep kreeg waarin hem officieel een half varken werd toebedeeld. Je kunt glimlachen om de gulle eenvoud van die dagen. Wat zijn de tijden ook in maatschappelijk opzicht veranderd! Ds. Driessen kwam dus in deze gemeente door Gods voorzienige leiding. "Zijn er nog van Gods volk, anders kan ik niet leven", zo schreef hij de kerkenraad. Nog een typerende trek uit die dagen: bij zijn vertrek was de gemeente uitgegroeid tot ruim vijfhonderd zielen. Uit de hele streek kwamen de mensen naar zijn prediking horen. In wekelijkse bijeenkomsten preekte hij ook in naburige dorpen, zoals Monster en Naaldwijk. Het gedenkboek vertelt ook over de bekering van een latere ambtsdrager, br. L. Verkade. Deze had een café in Monster, waar ook op zondag werd gehandeld. Hij ging ook eens luisteren naar die welbespraakte dominee. Deze zat in de tram naar Monster in een probleem verward. Hij had zijn preek voorbereid, maar hij werd meermalen bepaald bij het woord van Jona: "Nog veertig dagen en dan zal Nineve omgekeerd worden". Hoewel niet voorbereid op deze tekst, moest hij er tenslotte toch over preken. Deze preek werd het middel waardoor deze broeder tot bekering kwam. Zijn vrouw getuigde van hem dat zij niet wist wat er met hem aan de hand was; hij ligt overal te bidden, zo gaf zij aan. In zijn café werden in het vervolg ook de preken van ds. Driessen gehouden. Op hoge leeftijd gekomen, begeerde Verkade te sterven, want hij was de zonde zo moe. Die woorden heb ik hem zelf eens horen zeggen. Verkade heeft de gemeente gediend gedurende zeer vele jaren. Het gedenkboek vermeldt ook nog iets over het onderscheidingsvermogen van ds. Driessen. Een vrouw uit

zijn gemeente vertelde dat zij door de Heere was losgemaakt van al haar goederen en dat ze uitzag naar de hemel. Tijdens zijn bezoek veroorzaakte hij een klein ongeluk. Een vaasje viel stuk, waarop deze zuster aangaf hoe erg ze dat vond. "Ik zie dat u nog niet zo los bent van alles.....", zo merkte hij op.

Er werd in die dagen ook met veel zorg aandacht besteed aan de prediking. Mij troffen enkele gegevens over twee van zijn preken. Wat mij opviel, waren de punten van de preek. Daar heb je als predikant natuurlijk enige aandacht voor. Bij zijn afscheid preekte hij over de bekende woorden uit Jesaja 53,1: "Wie heeft onze prediking geloofd?" De punten waren: Vreugde bezielt mij, vrees beklemmt mij, verwondering ontroert mij en verootmoediging dringt mij. Ds. Driessen moet wel iemand geweest zijn, die veel zorg besteedde aan het thema en verdeling van een preek. Bij de bevestiging van zijn opvolger, ds. Salomons, preekte hij over de tekst: "En wederom zond hij nog een andere dienstknecht....." (Luk 20:11a). Een woord uit de gelijkenis van de boze landlieden. Daarbij luidden de aandachtspunten van de preek: Wat een goedheid van de Eigenaar; wat een geluk voor de schuldenaar en wat een gelegenheid voor de dienaar. Zeer aansprekend en bijzonder treffend. Ik teken hierbij aan dat er in die dagen wel bijzonder veel aandacht was voor de verkondiging. Juist in een tijd dat de opleiding feitelijk nog in de kinderschoenen stond.

Nog een tekenend voorval voor die dagen, vermeld door den Breems: "Kort voordat ds. Driessen op 28 oktober 1957 zijn 40-jarig ambtsjubileum zou gedenken, werd hij met een ernstige blaasontsteking in het ziekenhuis opgenomen en moest de herdenking worden uitgesteld. Het was afwachten welke weg de Heere met Zijn dienaar zou gaan. In het ziekenhuis werd op de dag van het jubileum toch aandacht geschonken aan dit heugelijke feit. 's Morgens werd de predikant toegezongen door artsen en verpleegsters, wat een zeer ontroerend gebeuren was. Het behaagde de Heere Zijn dienaar weer op te richten van zijn ziekbed en hem nog enkele jaren voor de gemeente te behouden.

In tegenstelling tot onze tijd kunnen we van die dagen spreken als over een periode van bloei. Het begin van de vorige eeuw kenmerkte zich door een geestelijke opwekking, die zich door het hele land heen voordeed. Die dagen zijn voorbij, maar de geschiedenis blijft leerzaam. 'k Zal gedenken.....!

P. Roos

De geestelijke wapenrusting (6)

En de voeten geschoeid hebbende met bereidheid van het Evangelie des vredes... (Efeze 6: 15)

Paulus is toegekomen aan het derde onderdeel van de geestelijke wapenrusting. Na de gordel der waarheid en het borstwapen der gerechtigheid gaat de apostel nu schrijven over het schoeisel van een christenstrijder: 'En de voeten geschoeid hebbende...'

Schoenen

Voor een Romeins soldaat was schoeisel buitengewoon belangrijk. De Romeinse legioenen stonden er immers om bekend dat ze zich snel konden verplaatsen. Dat betekent dat de soldaten vaak lange marsen moesten maken. Alleen al met het oog daarop was het nodig om de voeten te schoeien.

Daarbij was het niet om het even, wat voor schoenen men droeg. De voeten van een soldaat moesten goed beschermd zijn. Daarom hadden de soldatenschoenen uit Paulus' tijd een beschermende kap over de tenen en een beschermende achterkant voor de hiel. Bovendien bestond de onderkant van de schoen uit een dikke laag leer, van wel zo'n twee centimeter. Men had namelijk in die tijd de gewoonte om de wegen waarover een vijandelijk leger moest gaan, te bezaaien met klemmen, scherpe stukken ijzer en puntige stenen. Door de dikke laag leer bleven de voeten beschermd.

Er was nog iets dat opviel aan de schoenen van een Romeins soldaat. De onderkant van die schoenen was ook nog eens beslagen met korte, dikke spijkers. Een soort noppen, zouden we zeggen. De soldaten moesten namelijk vaak door bergachtig landschap trekken. En daar was een goed grip van groot belang. Eén uitglijder kon – bijzonder in de strijd – het einde van je leven betekenen!

Uitglieden

Het is dit beeld van de soldatenschoenen dat de apostel in Efeze 6: 15 gebruikt. Een christenstrijder, die

tegelijk een pelgrim is, moet in de geestelijke strijd goed schoeisel dragen! De duivel heeft het namelijk bijzonder op zijn voeten voorzien. Hij doet er alles aan om die voeten te laten uitglijden, te laten struikelen of in elk geval te verwonden.

Allereerst probeert de duivel een christen tijdens zijn pelgrimsreis te laten uitglijden. Wanneer we op 'gladde plaatsen' zijn, stelt de duivel een pelgrim de zonde voor in haar verlokken-gedaante. Daarbij doet hij hetzelfde als een visser. Hij laat het stukje brood zien, maar hij verbergt de haak. Hij laat het aantrekkelijke van de zonde zien, maar hij verbergt de bittere gevolgen en het werkelijke karakter van de zonde. Overdenkt u in dat verband de geschiedenis van David en Bathséba.

Verwonden

In de tweede plaats zal de duivel ook proberen om de voeten van een christen te verwonden. Hij strooit allerlei voetangels en klemmen op de pelgrimsweg. Dat doet de duivel juist als de voettocht van een christen gaat door diepe dalen of langs steile bergpaden. Juist te midden van het lijden zal hij een christenstrijder proberen te verwonden aan de voeten. Hoe dan?

Fergusson wijst op verschillende listen van de vorst der duisternis en noemt er ook Bijbelse voorbeelden bij. De duivel zal proberen om een mens ongeduldig te maken (Gen. 30: 1). Of hij maakt een mens zo onrustig, dat hij niet meer kan bidden. Hij voedt harde en boze gedachten over God. Hij zet een mens aan tot opstandige gedachten. Hij maakt het Gods kind wijs, dat als de hand van de Heere tegen zo iemand is, dat noodzakelijk betekent, dat het hart van de Heere ook tegen hem is (Richt. 6: 13). Hij maakt een mens moedeloos (Hebr. 12: 12) of zelfs wanhopig (1 Samuël 27: 1). Of verbitterd tegen andere mensen.

Bereidheid

Hoe zal een mens tegen al die lage listen van de duivel bestand zijn? Alleen wanneer zijn voeten beschermd zijn tegen deze aanvallen. Alleen als ze geschoeid zijn met 'bereidheid'. Daarmee wordt bedoeld: 'een vrijwillig en vastberaden voornemen van het hart om de loop van een christen te volbrengen met blijmoedigheid en geduld, ondanks alle moeilijkheden van de weg' (Fergusson).

Wat is het nodig dat een christen deze 'bereidheid' mag kennen. Dat hij van harte mag instemmen met Psalm 17: 'Ik zet mijn treden in Uw spoor, opdat mijn voet niet uit zou glijden. Wil mij voor struikelen bevrijden en ga mij met Uw heillicht voor!'

Het Evangelie des vredes

De vraag is tenslotte: Hoe komt een mens aan deze bereidheid? Is dat uw of jouw vraag? Vergeet dan niet dat ook de schoenen deel uitmaken van... de wapenrusting Gods. Deze wapenrusting is werk én gave van de drie-enige God. God de Vader heeft de wapenrusting beschikt. God de Zoon heeft de wapenrusting verdiend. En God de Heilige Geest bindt de schoenen van bereidheid een mens onder de voeten.

Waar dat gebeurt? U leest het aan het slot van de tekst. Onder de prediking van 'het Evangelie des vredes'. Daar waar zondaren niet alleen aan hun vijandschap en verloren toestand ontdekken – al is dat onmisbaar nodig. Maar waar hun oog ook geopend wordt voor het feit dat God in Christus een Weg ontsloten heeft waarin zij met Hem verzoend kunnen worden. Waar hun hart Gods vredesaanbod horen mag. En waar ze getrokken worden én komen tot Degene Wiens Naam is: Vredevorst.

A.J.T. Ruis

Hizkia's pleiten.

De vraag die we nu proberen te beantwoorden kwam naar voren na het Bijbellesen aan tafel. Het gedeelte dat gelezen was ging over de aangekondigde dood van koning Hizkia en zijn wonderlijke genezing. We vinden deze geschiedenis onder andere in 2 Koningen 20.

Als de koning uit de mond van Jesaja verneemt dat hij zich moet voorbereiden op een spoedige dood, zondert Hizkia zich af en zegt dan tegen de Heere: "Och HEERE, gedenk toch dat ik voor Uw aangezicht in waarheid en met een oprecht hart gewandeld heb en wat goed is in Uw ogen gedaan heb". De vraag luidt als volgt: hoe kan deze vrome koning nu gaan pleiten op zijn eigen, weliswaar goede werken? Moest ook koning Hizkia niet op enkel genade leren hopen?

Een begrijpelijke vraag. Een vraag van iemand die weet dat we uit genade zalig worden en niet vanwege de werken. Als we dat maar goed onthouden. Maar toch is het ware geloof nooit zonder werken. Zijn er geen goede werken, wel, zo zou Jakobus zeggen, dan is het geloof dood, Jakobus 2:17.

Hizkia kende door genade een levend geloof. Hij mocht de Heere dienen en vrezen naar de lust van zijn hart. In die weg mocht hij de gunst des Heeren ervaren. En als hij dan nu, zo geheel onverwachts de boodschap krijgt: Geef bevel aan uw huis, want gij zult sterven en niet leven, dan roept dat bij de koning een bepaalde vrees op. Deelt hij niet, of niet meer in Gods gunst? Heeft hij zich vergist en zichzelf bedrogen? Deze en dergelijke vragen zijn Gods kind niet vreemd. Maar: ze drijven altijd naar de Heere uit. Zo gaat het nu ook bij Hizkia. En in zijn onmiddellijk vluchten tot God laat hij aan ons, buitenstaanders, duidelijk zien dat het leven van het gebed hem niet vreemd is, dat hij een tere omgang met de Heere heeft en dat hij weet waar hij met zijn nood en vragen heen moet: naar de Heere! En hij weet zich ook duidelijk uit te drukken naar de Heere toe. Hij kan zijn nood precies omschrijven. En wat is dan zijn nood? Dat hij het niet begrijpt, dat hij de Heere niet begrijpt. Is dan het leven met de Heere nutteloos?

Hizkia kan Gods daden niet begrijpen. Er is ten eerste in de stad Jeruzalem grote nood, nu de stad wordt belegerd door de vijand. En er is nog iets anders: Hizkia is een zoon van David. Een zoon der belofte. Ook Hizkia zal naar Gods belofte een zoon als troonopvolger krijgen. Maar die zoon is er helemaal niet, hij is nog kinderloos! In zijn grote nood zoekt hij wenend het aangezicht van de Heere. En dan komt hij niet als een rechthebbend mens, maar als een smekeling. Lees maar eens in Jesaja 38 wat de koning en hoe de koning gebeden heeft: Wees Gij mijn Borg. Wilt U mijn zaak tot de Uwe maken. Laat me niet alleen. Neem het uit genade voor mij, Uw kind, op!

Hizkia is in zijn reactie op Jesaja's boodschap echt een kind van zijn tijd, een gelovige onder de oude bedeling, die het later geopenbaarde, nieuw-testamentische licht nog niet kende. Een vroege dood en kinderloosheid konden tekenen van Gods ongenoegen zijn. Vandaar zijn heftige reactie. Maar het is geen reactie in woeste opstandigheid geuit tegen wie het ook maar horen wil. Hij legt zijn nood en raadselen voor Gods aangezicht neer.

En dat is nooit tevergeefs. Er kwam wonderlijke uitkomst. En waarom dit alles moest gebeuren? God keurde deze weg voor Zijn kind nodig. Hij had daar Zijn wijze bedoelingen mee. God speelt geen spel met Zijn kind, zoals een kat kan spelen met een muis.

Zalig worden uit genade alleen: wat is dat een moeilijke les voor een van nature hoogmoedig mens. Enige jaren geleden bezocht ik een vrouw van 90 jaar, die lichamelijk nooit wat gemankeerd had, een kerkbank versleten had onder de oude waarheid en die nu getroffen werd door een lichte beroerte. Nu heb ik ene vraag dominee, zei ze, kunt u mij vertellen waar ik dit aan verdiend heb? Ze keek me met kleine, venijnige oogjes aan. Mijn mond viel open en ik kon het eerste moment even niets zeggen. Hoe het verder ging is nu niet belangrijk. Maar ik heb het de zondag daarna de gemeente nog eens ernstig gevraagd: gemeente, we zeggen het zo gemakkelijk, bijvoorbeeld aan het slot van ons gebed, dat we niets verdiend hebben, maar hebt u er nou echt iets van geleerd dat we onwaardige, ja helwaardige zondaren geworden zijn? Als we daar niets van weten, dan weten we niets, en zeker niet wat vrije genade is.

Dit is het antwoord en een dergelijke vraag geeft mij de gelegenheid om te wijzen op de boeken van ds. P. den Butter. Ook over de koningen van Juda en Israel. Onze lezers hebben zijn boeken toch zeker wel? Ik kan u vooral zijn laatste boek aanbevelen, getiteld: Bestemming bereikt; hemel of hel en de reis daarheen. Een bijzonder aangrijpend boek dat niet ongelezen mag blijven.

De volgende keer ga ik in onze vragenrubriek in op wat kleinere dingen, ook naar aanleiding van allerlei reacties op een vraag die ik enige tijd geleden aan de lezer stelde. Bedankt in ieder geval voor de reacties! En ik wens u allen Gods onmisbare zegen toe. Met een hartelijke groet van

K. Hoefnagel

Bestemming bereikt (1)

De Bijbel tekent op diverse plaatsen ons aardse leven als een reis. We zijn onderweg. Neem nu de bekende 25^e Psalm. Leest u die Psalm eens aandachtig en let op de vele verwijzingen naar 'wegen' en 'paden'. De dichter vraagt – meer dan eenmaal – of de Heere hem wil leiden, ja, hem onderwijzen wil aangaande de weg die hij moet bewandelen. In Psalm 32 komt daar als het ware antwoord op, als de Heere David toezegt, dat Hij hem wil onderwijzen en hem leren wil van de weg die hij gaan moet. Die beeldspraak van de weg is niet voorbehouden aan de geschriften van het Oude Testament alleen. De Heere Jezus Zelf is het die – al in Zijn eerste prediking – Zijn gehoor aanspoort om toch de nauwe weg ten leven te gaan, de weg door de enge poort. Velen zijn er die de brede weg kiezen. Maar die is het die tot het verderf voert...

Om nog één voorbeeld aan te halen. Als de apostel Paulus in zijn brief afscheid neemt van zijn geestelijke zoon Timotheüs ziet hij terug op zijn leven. Ook hier met de vergelijking van een door hem afgelegd traject. Niet alleen zegt hij dat hij de goede strijd heeft gestreden, maar tevens dat hij de loop geëindigd heeft. Ook dat wijst dus op een bewandelde weg. Nog even – dan heeft de apostel zijn *bestemming bereikt*. Voor hem is weggelegd de kroon der rechtvaardigheid, welke de Heere, de rechtvaardige Rechter, hem geven zal.

'Bestemming bereikt'. Dat staat ook boven dit eerste van twee artikelen. De aanleiding is de recente verschijning van een boek met deze titel. Om het compleet weer te geven: *Bestemming bereikt. Hemel of hel en de reis daarheen*.¹ Dat zijn de titel en de ondertitel. Misschien dat u het al een poosje in uw bezit hebt, en verdiept bent in de lezing ervan. Dan is u ook de schrijver bekend: ds. P. den Butter, emeritus-predikant te Veenendaal. Tal van boeken verschenen de laatste jaren van zijn hand. De meeste waren gewijd aan de geschiedenissen van de koningen van Israël en Juda.

Nauwkeurige lezing van die Bijbelverhalen brachten ds. Den Butter ertoe ze uit te leggen aan zijn lezers en er geestelijke en praktische lessen aan te ontlezen.

Dit boek is anders van opzet. Het is niet gebonden aan één bepaald Bijbelboek of Schriftgedeelte, maar bestrijkt vrijwel heel de openbaring van de Heilige Schrift. Maar belangrijker dan dat is dat het een thema aan de orde stelt dat voor ieder van ons van buitengewoon groot belang is. Ik gaf al aan dat de Bijbel het leven van ons, mensen, aanduidt als een reis. Zoals van elke reis geldt, zo ook van onze levensweg: ze heeft een vertrekpunt, ze kenmerkt zich door een af te leggen weg, en ze is gericht op een bestemming. Wanneer wij in de auto ons navigatiesysteem inschakelen, typen we de beoogde bestemming in, we hopen die te bereiken langs het digitaal aangegeven traject. Maar we starten vanaf de plaats waar we zijn. Wel, deze zelfde drie dingen zijn de hoofdonderdelen van dit boek: 1. Vertrekpunt, 2. Onderweg, 3. Bestemming.

Alle drie zijn ze erg belangrijk. Het is van groot belang om te weten vanuit welke uitgangspositie we de levensreis aanvagen. Die beginsituatie kunnen we lezen in het boek Genesis. Daar gaat het over de goede schepping, maar al heel snel over onze diepe val in de zonde. Niet minder gaat het over het initiatief van de Heere om de mens te redden van het verderf waarin hij zich heeft gestort. Maar diezelfde eerste hoofdstukken van de Bijbel tonen aan dat dat een hele strijd is. Want al snel gaat het over toenemende goddeloosheid, over de zondvloed en over de hoogmoedige bouw van de toren van Babel. Het toont ons wie wij mensen zijn: van nature los van God. Als de Heere Zijn genade niet had geopenbaard, dan zou alsnog heel het menselijk geslacht zich te gronde hebben gericht.

Het brede middendeel van het boek beschrijft allerlei aspecten van wat genoemd wordt: 'Onderweg'. Ik denk - en

hoop! – dat juist jonge mensen over deze dingen nadenken. Daarom is dit boek vooral ook voor hen. Ik noem enkele thema's. Verkiezing en verwerping. Geloof en ongeloof. Gods soevereiniteit en onze verantwoordelijkheid. Stuk voor stuk paradoxen, werkelijkheden die elkaar lijken uit te sluiten, maar waarover Gods Woord een heilzaam licht laat schijnen. Ondertussen zijn er twee soorten reizigers: degenen die over de smalle weg gaan en anderen die volharden te wandelen op de brede weg. En ik schreef hiervoor al waar deze twee op uitlopen. Ook dat laatste komt scherp in dit boek tot uitdrukking.

Het laatste boekdeel – 150 pagina's lang – gaat in op de moeilijke thema's rond (wat we wel noemen) de laatste dingen. Sterven en daarna. De wederkomst van Christus. De opstanding van de doden. En vooral: de tweërlei bestemming, al uitkomend in de ondertitel van het boek. Wat kunnen we zeggen over de hemel? En wat kunnen we weten van de hel? Op bijbels verantwoorde, maar niet minder bewogen wijze worden deze tere onderwerpen beschreven. Is het wel nuttig en nodig dat allemaal aan het papier toe te vertrouwen? Gaan we niet snel over de schreef? Bestaat er niet de mogelijkheid dat we meer onze fantasie volgen dan wat we daar echt van weten? Het kan zijn. Toch geeft het spreken van de Bijbel ons vrijmoedigheid om ook deze gevoelige thema's niet te ontwijken. Ja, zelfs is ons geboden om onze gedachten hierop te richten. Wie zich de prediking van de Heere Jezus Zelf herinnert, zal het moeten toegeven. Daarom nu al een aanbeveling om dit boek te lezen.

N.a.v.: Ds. P. den Butter, *Bestemming bereikt. Hemel of hel en de reis daarheen*. Uitgeverij Den Hertog, Houten. Paperback. 333 pag. ISBN 978 90 331 2749 6. Prijs € 23,90.

J.M.J. Kieviet.

10 Ds Jac. Wisse 1843 - 1921

Ds Jac. Wisse was een bekende figuur uit de beginperiode van onze kerken. Je zou bijna kunnen zeggen: één van de grondleggers van de Christelijke Gereformeerde Kerken.

Jacobus Wisse was afkomstig van Walcheren. Hij werd 9 oktober 1843 op kasteel Westhove, tussen Domburg en Oostkapelle geboren. Zijn vader Cornelis Wisse was daar tuinman. Het gezin behoorde tot een kerkelijke groepering die gevormd was door de activiteiten van de oefenaar J.W. Vijgeboom. Later heeft het gezin zich verbonden aan een gemeente (te Middelburg) die de trekken vertoonde van de kruisgezinden. Dat was een groepering met een sterk bevindelijke inslag.

Ontluikend geestelijk leven

Als kind las hij graag; reeds in zijn prille jeugd had de Heere "grote bemoeienissen" met hem. Jacobus had indrukken, soms diepe indrukken en overtuigingen.

Later vertelde hij: "De noodzakelijkheid van wedergeboorte en bekering, door een vrome moeder ingeprent, kreeg ik zeer vroeg in te zien en wel zo, dat de minste ongesteldheid, welke ik gewaar werd, mij in uiterste benauwdheid bracht, uit vrees onbekeerd te zullen sterven en dan in de hel aan te landen. De angst mijner ziel was vaak zo groot, dat ik alle verborgen plaatsjes zocht, waar geen menselijk oog mij kon bespieden, en waar ik dan soms bitter wenend mijn kinderhart voor God uitstortte. Of mijn ouders daar ooit iets van gemerkt hebben, ik kan het haast niet geloven, want ik was er zo ontzaglijk bevreesd voor ontdekt te worden, dat ik met de meest mogelijke zorgvuldigheid mij zocht te verbergen. Soms had ik een zeer kleine hoop, doch meestal was ik vol vrees voor zelfbedrog. Van tijd tot tijd wisselde dit af met een toestand, waarbij het was, of dat vuur van binnen was uitgedoofd. Maar dat duurde meestal niet lang. Eens was het de ernstige ziekte van mijn moeder, op een andere tijd (ik was toen al wat ouder geworden) werd ik verontrust door oorlogsgeruchten; later kreeg ik een vreselijke leverziekte en telkens moest nu het ene, dan weer het andere mij in

de engte brengen. Zelf nog niet gered, zag ik niet alleen gevaar voor mijzelf, maar ook voor anderen, zodat ik alle mensen wel had willen waarschuwen. Op mensen, die God vreesden, gevoelde ik een bijzondere betrekking. Die zag ik met grote jaloersheid aan. Ik las en zocht overal naar kenmerken van genade om toch te weten, of ik gered was, ja dan nee. In mijn onkunde zocht ik het dan bij mensen, wat alleen bij de Heere te vinden is. Zo heb ik getobd en geworsteld tot het de Heere behaagde mij door Zijn Geest en Woord nader te onderwijzen. Steeds meer en meer aan mijzelf ontdekt, kreeg ik te zien, hoe ijdel mijn pogen was, om kracht en troost te zoeken in eigen gerechtigheid. Toen eerst werd mij Christus recht dierbaar en noodzakelijk. En toen ik kennelijk de trekkende liefde des Vaders in mij gewaar werd, en tot gelovige omhelzing kwam van Christus, Die ik in Zijn profetisch, in Zijn hogepriesterlijk en in Zijn koninklijk ambt nodig had, en mij aan Hem mocht kwijt worden, toen is mij recht duidelijk geworden, wat het zegt, als Paulus spreekt van Christus "Die uw leven is". Toen de tijd was aangebroken, dat ik belijdenis des geloofs zou afleggen, kon ik in waarheid zeggen, dat ik, met hoeveel gebrek dan ook, de Heere vreesde van mijn jeugd af aan."

Hij ontving een helder inzicht in de weg van de verlossing. En vrede voor zijn hart.

In de preek kreeg hij veel onderwijs.

In de jaren 1863 en 1864 is hij in militaire dienst geweest en kende het leven in de kazerne en daar buiten. Hij getuigde: "Toen reeds was mijn toevlucht en sterkte in God en Hij heeft mij erdoor geholpen. Ik heb anderen gezien die zich in allerlei goddeloosheid vermaakten. 'k Heb er ook zien sterven en zien omkomen in satans strikken verward, op de vreselijkste wijze." De Heere sterkte en bewaarde hem. Soldaten en officieren met wie hij omging hadden respect voor hem en ze waardeerden dat hij zijn werk goed deed.

Op 3 april 1867 trouwde hij te Middelburg met Josina de Vogel. In leef-

tijd verschilden ze sterk: Josina is 19 september 1818 geboren te Kleverskerke, eveneens in Zeeland. en was dus 25 jaar ouder.

Roeping

Omtrent de roeping tot het bijzondere ambt heeft Wisse veel strijd gekend. Uiteindelijk kwam het zover, dat hij zich onvoorwaardelijk aan de Heere overgaf en goed keurde, wat de Heere met hem deed. De weg tot (de) studie werd voor hem geopend. Eerst voorbereidend onderwijs. Vervolgens ontving hij zijn opleiding tot predikant - zes jaar - aan de Theologische School te Kampen. Zelf zei hij: "Reeds was ik aan de hogere studie bezig, toen ik gedurig gekweld werd met de vrees, en geweldig aangevochten werd door den booze, dat ik iets was begonnen, wat ik onmogelijk zou kunnen volbrengen. Aan de noodige bekwaamheid, aan de noodige roeping, aan alles ontbrak het mij." Maar de Heere bemoedigde hem en leidde hem verder.

Zijn vrouw Josina werd ernstig ziek; het heeft maanden geduurd. De ziekte was zelfs levensbedreigend. Tegen alle verwachting van de doktoren in, als door een wonder van God, is haar leven gespaard. Ze herstelde.

Zes jaar studeerde haar man aan de Theologische School te Kampen, waar hij in 1873 slaagde voor het kandidaatsexamen. In de vakanties mocht Wisse een stichtelijk woord spreken; zijn vrouw Josina vergezelde hem. Heel de vakantie brachten ze samen in de gemeenten door. Voor de vacante gemeenten was dit verheugend; samen met zijn vrouw bezocht Wisse doordeweeks de leden en als hij 's zondags voorging, was het voor de gemeente alsof zij een eigen dominee had, die doordeweeks pastoraal werk deed.

Dordrecht

Kandidaat Wisse ontving diverse beroepen. De kerkenraad van de Christelijke Gereformeerde gemeente te Dordrecht (Kuipershaven) stelde een drietal: G.A. Gezelle Meerburg, Ph.J. Wessels en Jac. Wisse. Ze hadden allen aan de Theologische School te Kampen gestudeerd. Jac. Wisse ontving het beroep.

H. van der Ham

DE VORMINGSCURSUS WEER ACTUEEL !

In het najaar/ winterseizoen 2016/2017 organiseert de Commissie Vormingswerk Christelijke Gereformeerde Kerken weer de Vormingscursus over een aantal onderwerpen rond kerk en samenleving. Vele jongeren en ouderen hebben in de afgelopen jaren enthousiast deelgenomen aan deze cursus. Wij nodigen u uit om ook (weer) mee te doen. De cursussen vinden plaats in Apeldoorn, Drachten, Goes en Sliedrecht. Er is geen specifieke vooropleiding of kennis vereist voor deelname.

In de periode 3 september 2016 – 25 februari 2017 worden de volgende onderwerpen behandeld:

Het evangelie naar Johannes
drs. R. van de Kamp

Feestvieren in het Oude Testament
drs. A.J. van der Toorn

De onbekende Luther
mw. drs. C.T. Boerke

Hoe delen mensen in het heil?
prof. dr. J.W. Maris
Vreemdelingschap in de vroege kerk:
de eerste christenen als minderheid
in een niet-christelijke omgeving
drs. A.J.T. Ruis

Missionair kerk zijn vandaag - waarom en hoe?
In gesprek met de 20e eeuwse Zendingstheoloog
Lesslie Newbigin
drs. R. Strengholt

Enthousiaste en kundige docenten zullen de onderwerpen in 3 lessen behandelen. De lessen worden op 9 zaterdagochtenden (in Goes 6 ochtenden) gegeven. Tijdens de lessen is er tijd voor persoonlijke vragen met betrekking tot de onderwerpen.

Op de eerste cursusochtend krijgen de cursisten een syllabus uitgereikt met alle lesstof. Het programma en een lesrooster wordt vooraf toegezonden.

De cursuskosten bedragen € 45,- (deelnemers in Goes € 35,-), te voldoen bij aanmelding. Aanmelding liefst vóór 12 augustus 2016. De deelname per cursusplaats is beperkt. Uitgebreide informatie en cursusdata: <http://www.cgk.nl/index.php?vormingswerk> Wij zijn ook op Facebook <https://www.facebook.com/VormingscursusCGK>
Aanmelding via: – e-mail: vormingswerk.cgk@gmail.com onder vermelding van naam en cursusplaats
– website: <http://www.cgk.nl/index.php?vormingswerk>

Van de redactie

Verschijning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen D.V. dinsdag 16 augustus 2016. Kopij graag binnen donderdag 4 augustus.

Ontmoetingsdag 'Bewaar het Pand'

We geven u nogmaals de datum van de ontmoetingsdag door: D.V. zaterdag 10 september op Urk. Nu we dit schrijven zijn er drie sprekers bekend. De namen willen wij u doorgeven: Ds. A. Baars, ds. J. de Bruin en ds. P. Roos. Het onderwerp zal zijn: Medearbeiders van Paulus.

Scheveningen

Ds. W.E. Klaver zal afscheid nemen van de gemeente van 's- Gravenhage-Scheveningen D.V. zaterdag 20 augustus 2016. De dienst vangt aan om 14.00 uur en wordt gehouden in het eigen kerkgebouw aan de prins Mauritslaan 15, 2582 LK te 's Gravenhage. Ds. Klaver vertrekt naar de gemeente van Hamilton in Canada. We wensen hem en zijn gezin van harte Gods zegen toe. De Heere gedenke ook de gemeente van 's- Gravenhage- Scheveningen.

AvH

Colofon

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting **Bewaar het Pand.**

ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren,
Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

REDACTIE ADRES

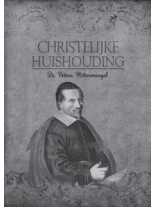
Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, T 0527-688978
E a.vanheteren@klikSAFE.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116
E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.
Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.
Abonnementsprijs € 22,- per jaar. Abonnementsprijs Verenigde Staten en Canada \$ 23,-per jaar. Advertentietarieven op aanvraag.

Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december.
Een abonnement kan op elk moment ingaan en moet uiterlijk 1 december schriftelijk of per e-mail worden opgezegd.

BOEKBESPREKINGEN

Ds. Petrus Wittewrongel, Christelijke huishouding, gebonden, 567 blz., € 39,80 , Uitgave Landelijke Stichting ter bevordering van de Staatkundig Gereformeerde beginselen te Wijk en Aalburg, tel. 0418-671790 (b.g.g.: 0416-693844), e-mail; inhetspoor@kliksafe.nl. Niet verkrijgbaar via de boekhandel, ISBN 978-90-77530-11-5. Deel 3.

De Amsterdamse predikant en nadere reformator ds. Petrus Wittewrongel (1609-1662) voltooide in 1661 zijn veelomvattend tweedelig handboek voor een gereformeerde gezinsopvoeding en gezinsreformatie. Hij beoogde met zijn schrijven de huisgezinnen om te vormen tot ware kerken in het klein en om leer en leven in overeenstemming met elkaar te brengen, opdat Gods Naam verhoogd en van kind tot kind voortgeplant zou worden en de huisgezinnen een zoutend zout in kerk, staat en maatschappij zouden mogen zijn. Het is een goede zaak dat dit werk opnieuw wordt uitgegeven. Het is in de hedendaagse taal overgebracht door dr. J.A. Bunt en is gecorrigeerd door de neerlandicus R. Mulder. Het vierde deel bevat een 'Woord vooraf' van ds. A.F.R. van de Veen. Daarin schrijft hij over de noodzaak van de huisgodsdienst. Het gebed is een voornaam onderdeel daarvan. We lezen op blz. 479 aangaande de taak van de vaders: "Zijn wij niet de vaders van het huis, moeten wij niet onze kinderen en al onze huisgenoten liefhebben en van al het noodzakelijke trachten te voorzien? Zullen wij tevreden zijn hun naar het lichaam goed te doen en zullen wij geen zorg voor hun ziel leren dragen? Zullen wij die niet met kennis en alle Christelijke deugden trachten te versieren? Dat zal, als wij dat nalaten, een onvermijdelijk bewijs wezen dat onze liefde jegens hen alleen maar vleselijk en half is geweest. Omdat wij het minste en het lichamelijke zullen schijnen te verzorgen, terwijl de godzaligheid (...) een groot gewin is, die de belofte des tegenwoordigen en des toekomstenden levens heeft (1 Tim. 4:8; 6:6)." Over het gebed lezen we op blz. 501 "Wij moeten met een bijzondere eerbied in onze gebeden tot de Heere naderen en voor Hem als ootmoedige onderdanen voor hun

Wij zijn op zoek naar iemand die de oude jaargangen van Bewaar het Pand wil inscannen, zodat ze als PDF-document op de website geplaatst kunnen worden. Graag met mij contact opnemen via 071-4075275 of makempeneers@kliksafe.nl. Bij voorbaat hartelijk dank. Ds. M.A. Kempeneers

koning en kinderen voor hun vader verschijnend, ons uitwendig voor Hem vernederen, overeenkomstig het voorschrift dat ons de koninklijke profeet David geeft in Psalm 95 vers 6: 'Komt, laat ons aanbidden en nederbukken, laat ons knielen voor den HEERE, Die ons gemaakt heeft.' Van de heilige apostel Jakobus wordt ons getuigd dat hij zo dikwijls in het gebed op zijn knieën was dat deze behoorlijk gelijk waren aan de hardheid van de hoeven van een kameel. Inzonderheid moet onze ziel ook inwendig verootmoedigd en met een zeer hoge achting voor de heerlijke majesteit van onze God, voor Wiens troon wij onze gebeden moeten brengen, bezet zijn. 'God is grotelijks geducht in den raad der heiligen, en vreselijk boven allen die rondom Hem zijn' (Psalm 89:8)."

Maarten Luther, De spiegel van de liefde, Overdenkingen over 1 Johannes 4, gebonden, 109 blz., € 11,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn. ISBN 978-94-6278-6363.

In de zomer van 1532 preekte Luther vijf zondagen over 1 Johannes 4:16b-18, telkens in de middagdienst. Deze preken werden in 1533 door Caspar Cruciger, een vriend en medewerker van Luther, uitgegeven. Luther spreekt op de hem eigen wijze over de liefde en de vrucht van de liefde. Luther vermaant ook tot zelfonderzoek. Luther spreekt over mensen die het geloof tegen de werken uitspelen. We lezen over hen op blz. 55 en 56: "Ze hebben gehoord dat men alleen door het geloof vergeving van zonden verkrijgt en zalig wordt. Meer hebben ze er niet van opgestoken. Daardoor worden ze lui en willen ze geen werken meer doen. Ze dragen de naam van gelovigen en worden erger dan eerst. Ze leven zo dat zelfs de wereld hen moet bestraffen, laat staan dat ze voor God zouden kunnen bestaan. Daarover zegt de apostel nu: Nee, zo zal het niet gaan. Het is waar dat wij door het geloof alles hebben en verkrijgen. Maar als wij niet ook het geloof laten schijnen door de leer, zal het zeker niets zijn. Dan is het enkel een nagemaakte droom van het geloof, waarmee u zichzelf bedriegt. Kijk daarom naar uw vruchten. Als die niet oprecht zijn, troost u dan niet met een valse waan van het geloof en de genade. Daarom waarschuwt hij hiermee dat men niet moet denken dat het Evangelie en het geloof alleen bestaan uit de woorden en gedachten die wij erover hebben. Het moet juist iets zijn wat in het hart geplant is en eruit breekt en bekend wordt door de liefde en dan zo'n liefde die volkomen en oprecht is jegens vriend en vijand."

Vakantie en rust in de prachtige Eifel!
Tel. 0049-6594258990 en
www.huizesolagratia.nl

Begrafenisonderneming
de Jongh

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van alleen begrafenissen

Hardinxveld-Giessendam 0184 - 61 11 54	Dordrecht e.o. 078 - 641 27 40	Waardenburg 0418 - 65 20 39
--	--	---------------------------------------

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar.

 H. de Jongh	 D.D.E. Meliëste	 M.K. Ligthart	 A.J. van Lieburg
-----------------	---------------------	-------------------	----------------------

www.begrafenisondernemingdejongh.nl

HARKES
Begrafenissen

Persoonlijke zorg voor uw begrafenis

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR, Boskoop

www.harkesbegrafenissen.nl

Wij verzorgen alleen begrafenissen

0172 - 21 21 22

VAN STAVEREN
Begrafenisverzorging

Sumatrastraat 11
2405 EM Alphen aan den Rijn

Dag en nacht bereikbaar en in elke regio

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Bestel vrijblijvend het boekje "Mijn laatste wens"

www.vanstaverenbegrafenisverzorging.nl